

TÜRK DİN PSİKOLOGLARI (1949 – 2010) ÜZERİNE BİYOGRAFİK BİR ARAŞTIRMA - I

Mustafa KOÇ *

ÖZET

Üç ayrı makale formatında tasarlanan araştırmada, Türk bilim tarihi kapsamında 1949 yılından 2010 yılına kadar geçen süreçte, din psikolojisi alanında ulusal ve/veya uluslararası düzeyde çalışma yapan Türk din psikologlarının özel yaşamları ile çalışma alanlarını ve ürünlerini içeren biyografik bilgilerine yer verilmektedir. Dolayısıyla fonksiyonel bağlamda din psikoloğunun tanımıyla ilgili kısa bir giriş yapılarak başlanan bu birinci makaleye, alfabetik sıraya göre üniversite isimleri dikkate alınıp din psikolojisi alanında çeşitli üniversitelerde çalışan akademisyen din psikologlarının biyografik bilgileri verilerek devam edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Din Psikoloğu, Biyografi, Türkiye, Literatür

ABSTRACT

A Biographical Study on Turkish Psychologists of Religion (1949 – 2010) - I

This is the first part of three articles dealing with the biographical information concerning the private lives of Turkish psychologists of religion. It also discusses the fields in which they have been conducting national or international level studies in the domain of psychology of religion between the years of 1949 and 2010. The first article begins with a brief description of the psychologists of religion and continues to provide biographical information on the religion scholars working in various universities listed in alphabetical order.

Key Words: Psychologist of Religion, Biography, Turkey, Literature

* Dr., Din Psikoloğu; İngiltere / Londra, [Din Hizmetleri Müşavirliği], {E-posta: mustafakoc@london.com}

Giriş

Bilimsel araştırmalar, insan ürünü olması sebebiyle akademik yaşama ilişkin yapılan biyografik çalışmalar, hangi bilim dalında olursa olsun daha sonraki akademik kuşak için önemli bir fonksiyonelliğe sahiptir. Dolayısıyla herhangi bir akademisyenin biyografisinde yer alan bilgiler, özel hayatının yanı sıra, geçmişine ait sosyo-kültürel yaşamıyla birlikte uzmanlık alanına yönelik yapmış olduğu çalışmaları ve sınırları hakkında da önemli veriler içerir.

Metodolojik açıdan konuya yaklaşıldığında, din psikolojisinin kullandığı araştırma yöntemlerinin genel olarak psikolojinin çeşitli alt alanlarında ortaklaşa kullanılan metotları içerdiği görülr. Dolayısıyla din psikologları, araştırdıkları konuların özelliğine göre, bu metotlardan birini veya birkaçını kullanarak çalışmalarını yürütürler. Üzerinde çalışılan konuya ilişkin elde edilen bilgilerin toplanması ve bunların düzenlenip yorumlanması temelde iki ayrı aşama olarak değerlendirecek olursa, bunların her biriyle ilgili kullanılan metodoloji, kendi içerisinde bazı teknik farklılıklar göstermektedir. Bu bağlamda din psikolojisi alanında yapılan bilimsel çalışmalarda, bilgi toplama araç ve tekniklerinden biri de 'özel yaşam biyografileri'dir.¹ İşte bu makale, içerik açısından; (a) öncelikle Türk din psikologlarına akademik sosyal çevre bilincinin kazandırılmasına yönelik bir farkındalık oluşturma, (b) daha sonra ise söz konusu bu olguyu besleyecek somut veriler sunma amacını taşımaktadır.

Öte yandan din psikoloğu Ok'a (2006) göre; aktivite kuramı çerçevesinde din psikolojisi alanında akademik aktivite gösteren özneye "din psikoloğu" denir. Diğer bir ifadeyle, din psikolojisi aktivite sistemini işlevsel yaparak özne rolünü alan din psikologları, ilgili bilim dalının kuralları çerçevesinde din psikolojisi çalışma alanındaki metodolojiyi kullanarak bireyin anlamlandırma ile ilgili davranışlarını kısmen veya bütünsel olarak betimleyebilen ve/veya açıklayabilen kişilerdir. Din psikologlarının, denek olarak kullandıkları bireylerin hem öznel anlamlandırmalarının içerikleri, hem de genel psikolojik donanımları konusunda güçlü bir bilgi birikimine sahip olmaları gerekmektedir. Her din psikoloğu, köken olarak -sınırlılıklarıyla birlikte- teoloji veya psikoloji olmak üzere temelde bu iki alanın birinden gelmektedir. Ancak Türk akademiasındaki genel fotoğrafa bakıldığında, din psikologlarının çoğunun

1 Paloutzian, Raymond F., *Invitation to the Psychology of Religion*, Allyn & Bacon Company, 2. Edition, Boston-1996, s. 68-69; Thouless, Robert H., *An Introduction to the Psychology of Religion*, Cambridge University Press, 3. Edition, Cambridge-1971, s. 2-3; Yavuz, Kerim, "Din Psikolojisinde Metot Meselesi ve Yeni Gelişmeler", *EAÜİFD*, Erzurum-1986, S. 7, s. 173-174

teoloji/ilahiyat/divinity kökenli oldukları görülmektedir. Sahip oldukları teolojik veya psikolojik arka plan, onların psikolojiye yaklaşımlarını önemli ölçüde şekillendirmektedir. Teoloji kökenli din psikologlarının, bu alanda psikoloji vizyonu kazanarak kendilerini geliştirmelerinin yanında; teoloji vizyonu geliştirmeye istekli psikoloji kökenli din psikologlarının sayısının artması da, Türk din psikolojisi tarihindeki ilerleyen süreçte, şüphesiz ki bu alanın gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Bir özne olarak din psikoloğunun üzerinde çalıştığı nesne ise, bireyin genel olarak dinsel davranışdır. Din psikoloğu, yukarıda ismi geçen bu nesne üzerinde birtakım araçlar kullanarak çeşitli metodolojik işlemlerde bulunur. Bunlar da kısaca; (a) paradigma, (b) yöntem ve (c) tekniğe ilişkin kavramlarla ifade edilebilirler. Din psikolojisi alanında herhangi bir akademik aktivitenin din psikologları tarafından başarılı bir sonuca ulaştırılabilmesi için onların izlemeleri gereken bazı ortak metodolojik kural ve ilkeler söz konusudur. Tüm bu yöntemsel gereklilikler kapsamında din psikologları, üzerinde çalıştıkları araştırmaya ilişkin bulgulara ulaştıktan sonra bireylerin anlam-yapma davranışlarıyla ilgili olarak; (a) açıklayıcı, (b) yordayıcı veya (c) betimleyici bazı bulgular elde ederler. Bütün bunların ötesinde konuya daha kuşatıcı biçimde bakıldığında ise, din psikolojisi aktivite sisteminin üzerinde yer alan belirli bağlamlar ve/veya ortamlar olduğu görülür. Bunlar da, Türkiye özelinde küçük birimden büyüğe doğru olmak üzere; (a) bir kurum olarak üniversitelerin ilahiyat fakülteleri ve (b) bir sosyo-politik birim olarak ise Türkiye ve/veya uluslararasılığı temsil eden diğer uluslardır.²

Türk din psikologları üzerine biyografik bir çalışmayı konu alan makalenin bu giriş aşamasında, kısaca din psikoloğunun tanımı ve çalışma sınırlarının belirtilmesinden sonra konunun kendi içerisindeki bağlamıyla ilişkisi düşünülerek Türk din psikolojisi tarihi için önemli sayılabilecek yeni bir gelişme olan "I. Din Psikologları Koordinasyon Toplantısı'nın içeriğine yer verilmesi uygun olacaktır.

Türk din psikolojisi tarihinde yakın geçmişte, kronolojik olarak geç atılmış bir adım olsa da önemli bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Dünya din psikolojisi tarihine '1909 Clark Üniversitesi Konferansı' adıyla geçen Batı'daki ilk din psikologları

2 Ok, Üzeyir, "Türkiye'de Din Psikolojisi: Neredeyiz ve Nereye Gidebiliriz?", *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2006, C. 19, S. 3, s. 441-444; Türk din psikolojisi bilimsel tarihi ve literatürü hakkında ayrıntılı değerlendirmeler için bkz. Yenen, İlker, "Din Psikolojisi Alanında Türkiye'de Yapılan Bilimsel Faaliyetler Hakkında Bir Değerlendirme", *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, İstanbul-2009, C. 1, s. 1, s. 319-336.

toplantısından tam 100 yıl sonra Türk din psikologları da, "I. Din Psikologları Koordinasyon Toplantısı" ismiyle 25-26 Haziran 2009 tarihleri arasında İstanbul'da Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ev sahipliğinde bir araya gelmişlerdir.

Yukarıda belirtilen tarihler arasında alanın önde gelen isimleri, 'din psikolojisinin dünü, bugünü ve geleceği'ne ilişkin genel değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Bu kapsamda 25 Haziran 2009 Perşembe günü başlayan toplantıda, ev sahibi olarak söz alan din psikoloğu Veysel Uysal, selamlama konuşması yaparak programı açmıştır. Daha sonra toplantıya katılan tüm din psikologlarının kendilerini tanıtarak devam ettiği programda, alanın önde gelen isimlerinden Hayati Hökeleki söz alarak genel bir değerlendirme konuşması yapmıştır.

Din psikoloğu Hökeleki, din psikolojisi bilim dalının gelecekte yıldızı parlayacak bir alan olacağını belirterek başladığı konuşmasında sonuç olarak; (a) alanda çalışan din psikologları tarafından ilki gerçekleştirilen bu toplantının düzenli bir şekilde her yıl devam ettirilmesinin; (b) psikoloji, psikiyatri ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik gibi ilgili diğer yakın alanlarla/disiplinlerle daha sıkı bir akademik işbirliğine gidilmesinin; (c) alanı sanal ortamda tanıtmak amacıyla, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde akademisyen olarak çalışan din psikologları tarafından kurulan "<http://www.dinpsikolojisi.org>"³ isimli internet sitesi üzerindeki çalışmaların sistemli bir şekilde güncelleştirilerek devam ettirilmesinin; (d) din psikologlarının, meslekî dayanışmalarını sürekli ve canlı tutmalarının; (e) alana ilişkin yapılan ampirik çalışmalardaki dikey derinliğin yatay olarak genişletilmesinin; (f) din psikologlarının, teoloji ve psikoloji formasyonlarına ek olarak başlangıç ve orta düzeyde antropoloji okuması yapmalarının; (g) din psikolojisi çalışmalarındaki terminolojinin standardizasyonu konusunda gereken hassasiyetin gösterilmesinin gerekliliğini vurgulamıştır.

Daha sonra yine aynı gün, alanın önde gelen bir diğer ismi olan Hüseyin Peker de bir konuşmayla programa katılmıştır. Peker, konuyla ilgili yaptığı konuşmasında özetle; (a) yerli din psikolojisi çalışmalarında, lokal olarak Türk halkına özgü yeni çalışma alanlarına ihtiyaç olduğu; bu bağlamda (a.a.) pastoral psikoloji ve (a.b.) Kur'an'daki psikolojik analizler çalışmalarına hız verilmesinin; (b) din psikolojisi bilim dalının ilk olarak 'din psikolojisi' ismiyle ders düzeyinde, psikoloji ile psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümlerinde de okutulmasının; (c) daha sonra ise bilim dalı

3 Türk Din Psikolojisi Web Sitesi [<http://www.dinpsikolojisi.org>]; Ayrıca 'din psikolojisi' adıyla bir alt bölüm açılarak alanla ilgili çalışmaların yer aldığı "<http://www.manevisosyalhizmet.com/>" isminde yerli bir internet sitesi daha bulunmaktadır (Temmuz-2010).

düzeyinde psikoloji bölümlerinde temsil edilmesine yönelik akademik yapılanma kapsamında gerekli iletişim çalışmalarının yapılmasının gerekliliği gibi önemli konuların altını çizmiştir.

26 Haziran 2009 Cuma günü devam eden programda, yine alanın önde gelen isimlerinden bir diğeri olan Recep Yaparel de önemli bir konuşma yapmıştır. Batı tecrübesine sahip bir din psikoloğu olarak Yaparel, zaman zaman Batı'yla kıyaslamalar yaptığı konuşmasında sonuç olarak; (a) Türk din psikolojisi çalışmalarında metodoloji probleminin önemli bir sorun olarak hâlâ devam etmesi sebebiyle yapılan ampirik çalışmaların teorilere/kuramlara dayandırılmadığının; dolayısıyla bu noktada önemli adımların atılmasının; (b) alanla ilgili yapılan yerli çalışmalarda 'dönüştüren öğrenme/transforming learning' olgusunun işletilmesinin; (c) zaman kaybetmeden atölye çalışmasına dayanan yerli bir dindarlık ölçeği çalışmasına başlanılmasının; (d) din psikolojisi çalışmalarında içerik olarak teolojileşme riskine karşı korunabilmesi için (i) teori, (ii) metodoloji ve (iii) değerler dünyası şeklindeki üçlü saçayağı arasındaki dengenin gözetilmesinin gerekliliğini dile getirmiştir.

Koordinasyon toplantısına ilişkin son gün devam eden programda, Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde araştırma görevlisi olan din psikoloğu Sevde Düzgüner tarafından "*Türkiye'de Din Psikolojisi Çalışmaları*" isimli yapılan power-point sunumunun arkasından; akademik çalışmaları sürecinde Batı tecrübesine sahip bir din psikoloğu olan Hasan Kaplan tarafından da, "*Batı Ülkelerinde Din Psikolojisi Çalışmaları*" isimli önemli bir sunum daha yapılmıştır.

I. Din Psikologları Koordinasyon Toplantısı'nın son konuşmasını ise, din psikoloğu Abdulkerim Bahadır yapmıştır. Bahadır, bu konuşmasını proje koordinatörlüğünü üstlendiği "*I. Ulusal Din Psikolojisi Kongresi Taslak Programı*"na ayırmıştır. Koordinasyon toplantısının sonunda ise sunumu yapılan bu kongre taslağı, konuyla ilgili çeşitli görüşlerin tartışılmasının ardından kabul edilmiştir. Adı geçen kongrenin, 2010 yılında Konya'da yapılabilmesi için taslak plan üzerinde gereken alt yapı çalışmalarının başlatılması kararlaştırılmıştır.⁴

Yukarıda da vurgulandığı gibi akademik düzeydeki her bilimsel aktivite, insan ürünü olduğu için üzerinde uzmanlaşılacak alanda araştırmalar yapan akademisyenleri tanımak, sosyal çevre ihtiyacının karşılanması bakımından

4 Toplantıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Yenen, İlker, "I. Din Psikolojisi Anabilim Dalı Öğretim Elemanları Koordinasyon Toplantısı / İstanbul", *D.E.Ü.İ.F.D.*, İzmir-2008, S. 28, s. 327-340

akademik yaşamda ayrı bir önem arz etmektedir. Bu makalede, özel yaşam ve çalışma alanlarını içeren biyografik bilgiler üzerinden Türkiye’de din psikolojisi alanında akademik çalışma yapan Türk din psikologlarının tanıtımı amaçlanmıştır.

Biyografik çalışmalar, bibliyografik incelemeler gibi doğası gereği zaman zaman bilim tarihinde güncellenmesi gereken çalışmalar grubu içerisinde yer almaktadır. Söz konusu olgusal gerçeklik göz önünde bulundurularak bu makale, kronolojik anlamda Türkiye üniversite tarihinde ilk ilahiyat fakültesi olan Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nin kuruluş yılını belirten 1949 yılı ile 2010 yılları arasındaki yaklaşık 61 yıllık bir süreç ile sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla –araştırmanın sınırlılıkları bağlamında- makalede, yukarıda verilen süreç içerisinde çalışma yapan din psikologlarının biyografik bilgilerine yer verilmiştir.

Öte yandan Türkiye’deki ilahiyat fakültelerinde,⁵ ‘din psikolojisi’nin de içerisinde yer aldığı “*Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü*”; kısaca, düşünce tarihi boyunca ortaya çıkan farklı düşünceler ile bu düşüncelerin bugünün modern bireyinde ve toplumunda meydana getirdiği değişimleri, bu konudaki akademik tartışmaları araştırma alanı olarak seçmiştir. Dolayısıyla sadece tarihin düşünce mirasını incelemekle kalmayan, aynı zamanda çağdaş düşünce hareketlerini de araştırma kapsamına alan bu bölüm; “(1) *İslam Felsefesi Anabilim Dalı*, (2) *Din Felsefesi Anabilim Dalı*, (3) *Mantık Anabilim Dalı*, (4) *Dinler Tarihi Anabilim Dalı*, (5) *Din Sosyolojisi Anabilim Dalı*, (6) *Din Psikolojisi Anabilim Dalı*, (7) *Felsefe Tarihi Anabilim Dalı* ve (8) *Din Eğitimi Anabilim Dalı*” olmak üzere toplam 8 (sekiz) adet anabilim dalından oluşmaktadır. Görüldüğü gibi akademik anlamda din psikolojisi, şu andaki Türk akademik yapılanmasında ilahiyat fakültelerindeki “Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü” içerisinde ‘anabilim dalı’ düzeyinde temsil edilmektedir. Dolayısıyla akademia içerisinde adı geçen bu bilim dalında akademik çalışma yapan din

5 Türkiye’de 2010 yılı itibarıyla aktif olarak eğitim-öğretim veren toplam 25 ilahiyat fakültesi vardır. Alfabetik sıraya göre ilahiyat fakültelerinin isimleri ise şöyledir: (1) Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi, (2) Atatürk Ü. İlahiyat Fakültesi, (3) Cumhuriyet Ü. İlahiyat Fakültesi, (4) Çanakkale Onsekiz Mart Ü. İlahiyat Fakültesi, (5) Çukurova Ü. İlahiyat Fakültesi, (6) Dicle Ü. İlahiyat Fakültesi, (7) Dokuz Eylül Ü. İlahiyat Fakültesi, (8) Erciyes Ü. İlahiyat Fakültesi, (9) Eskişehir Osmangazi Ü. İlahiyat Fakültesi, (10) Fırat Ü. İlahiyat Fakültesi, (11) Harran Ü. İlahiyat Fakültesi, (12) Hitit Ü. İlahiyat Fakültesi, (13) Iğdır Ü. İlahiyat Fakültesi, (14) İnönü Ü. İlahiyat Fakültesi, (15) İstanbul Ü. İlahiyat Fakültesi, (16) Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü. İlahiyat Fakültesi, (17) Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi, (18) Ondokuz Mayıs Ü. İlahiyat Fakültesi, (19) Rize Ü. İlahiyat Fakültesi, (20) Sakarya Ü. İlahiyat Fakültesi, (21) Selçuk Ü. İlahiyat Fakültesi, (22) Süleyman Demirel Ü. İlahiyat Fakültesi, (23) Şırnak Ü. İlahiyat Fakültesi, (24) Uludağ Ü. İlahiyat Fakültesi, (25) Yüzüncü Yıl Ü. İlahiyat Fakültesi. [Ayrıca aktif olarak eğitim-öğretim vermeyen toplam 3 adet ilahiyat fakültesi vardır. Alfabetik sıraya göre söz konusu ilahiyat fakültelerinin isimleri ise şöyledir: (1) Akdeniz Ü. İlahiyat Fakültesi, (2) Gümüşhane Ü. İlahiyat Fakültesi, (3) Karadeniz Teknik Ü. İlahiyat Fakültesi, (Temmuz-2010)].

psikologları, daha çok ilahiyat fakültelerinde çalışmaktadırlar. Bu makalede, adı geçen bilim dalına ilişkin akademik kadrosu olmayan ilahiyat fakülteleri, -sınırlılık bağlamında- değerlendirmeye alınmamıştır.

Yazarın özel çalışmaları çerçevesindeki bir araştırma projesi kapsamında yer alan bu makale, süreç olarak Ocak-2009 ile Temmuz-2010 tarihleri arasında 1.5 (birbuçuk) yıl içerisinde tamamlanabilmiştir.

Ayrıca bu aşamada, makalenin yazım formatı hakkında da bilgi verilmesi yararlı olacaktır. Bu bağlamda din psikologlarının şu an için çalıştıkları akademik kadrolarda detaya inilmeyip, doktorasını yapmış olanlar ve daha üst akademik unvan alanların ad ve soyadlarının sonuna parantez içinde akademik unvanları belirtilmiştir. Buna karşın doktorasını bitirmemiş olanlar için ise, sadece araştırma veya öğretim görevlisi olduğu vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra yerli din psikolojisi çalışmalarında makale düzeyinde, Türk din psikologlarının biyografik bilgilerine ilk kez yer verilen bu makalede,⁶ biyografik bilgileri yer alan din psikologlarının tüm akademik çalışmaları verilmemiştir. Dolayısıyla makale düzeyindeki bir çalışmanın (I) hem amacının dışına taşmamak, (II) hem de sayfa sayısı olarak makalenin hacmini yükseltmemek için teknik zorunluluk sebebiyle akademik ürünler de sınırlı tutulmuştur.⁷

Öte yandan makalede yer alan her din psikoloğunun biyografik bilgilerinin en sonunda, akademik anlamda daha kolay sosyal bir iletişim ağı kurabilmek amacıyla güncellenmiş iletişim bilgileri de verilmiştir. Ayrıca, kişisel düzeyde algısal problemlere yol açacağı düşüncesiyle halen akademik çalışmalarına aktif olarak devam eden din psikologlarının medenî durumlarına yer verilmemesinin de uygun olacağı kanısına varılmıştır. Bunun yanı sıra makalede, yer yer vurgulanan "Türk" sıfatı, alanda çalışan din psikologlarını ulus ve ülke bağlamında yerel tanımlamaya yönelik bir vurgu olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla makalenin, genel çerçevesine atıf yapma amacını taşıyan bu sıfatın kullanımıyla ilgili olarak, bunun dışında herhangi bir hedef güdülmeyeceğinin bilinmesinde de yarar vardır.

Bu çalışmada, -yukarıda da belirtildiği gibi- akademisyen din psikoloğu bulunmayan Türkiye'deki ilahiyat fakültelerinin isimleri, makale akışı içerisinde yer alan listede verilmemiş; ancak sonuç bölümünde konuyla ilgili kısaca bir değerlendirme yapılmıştır. Öte yandan biyografik çalışmaların kronoloji ile yakından

6 Türk din sosyologları üzerine yapılan örnek bir çalışma için bkz. Çapcıoğlu, İhsan, "Türkiye' de Akademisyen Din Sosyologları Bibliyografyası", *A.Ü.İ.F.D.*, Ankara-2003, C. XLIV, S. 2, s. 207-255

7 Not: Ancak tüm bu sınırlılıklara rağmen çalışma, hacminden dolayı üç makale formatında yayınlanmak zorunda kalmıştır. Araştırmanın devamının sonraki sayılarda yayımlanması planlanmaktadır.

ilgili olması nedeniyle, okuyucunun zihninde kronolojik anlamda 'tarihsel algı' uyandıracak gerekli yerlerde ise, araştırmanın bitiş süresi olan "(Temmuz-2010)" tarihi de, bir zorunluluk olarak sık sık kullanılmıştır.

a. Din Psikolojisi Alanında Çeşitli Üniversitelerde Çalışan Akademisyen Türk Din Psikologları ve Biyografik Bilgileri

Makalenin bu ilk bölümünde, Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde -tespit edilebildiği kadarıyla- isim listesine bağlı olarak, din psikolojisi alanında çalışan akademisyen Türk din psikologlarının özel yaşamları ile ilgi alanlarını ve ürünlerini içeren biyografik bilgilerine yer verilmiştir. Söz konusu liste düzenlenirken; "(a) önce alfabetik sıraya göre üniversite adı, (b) daha sonra hemen ilgili üniversitenin altına akademik unvanlara göre –yukarıdan aşağıya doğru- sırasıyla akademisyenlerin ad ve soyadları ile özel ve akademik içerikli biyografik bilgileri; son olarak da (c) güncellenmiş iletişim bilgilerine" yer verilmiştir.

Makalede adı geçen din psikologlarına ait söz konusu bilgi kaynakları olarak ise, daha çok (a) çalıştıkları üniversitelerin resmi internet siteleri ile (b) araştırmacının bizzat din psikologlarının kendileriyle yaptığı telefon görüşmeleri ve (c) elektronik posta gönderileri kullanılmıştır (konuyla ilgili grafiksel gösterim için ayrıca bkz. Grafik-1).

Araştırmada yer alan din psikologlarının akademik yayınlarının yazım formatı ise; "genel olarak (a) kitaplar için = [eser adı, yayın evi, yayın yeri ve yılı]; (b) makaleler için ise = [makale adı, dergi adı, yayın yeri ve yılı, cilt-sayı ve sayfa numaraları]" şeklinde düzenlenmiştir.

• Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi [Ankara] – (a)⁸

- Ö z n u r Ö z d o ğ a n (Doç. Dr.)

Konya / Ereğli doğumlu olan Özdoğan, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda öğretim üyesidir. İlköğrenimini ve ortaöğrenimini Ereğli'de tamamlayan Özdoğan, 1988 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olmuştur. Aynı üniversitede, 1993 yılında "*Dindarlıkla İlgili Bazı Faktörlerin*

8 Makalenin bu bölümünde, üniversite isimlerinin yanında yer alan alfabetik kodlamalar, konuyla ilgili oluşturulan Grafik-1'deki üniversitelerin kodlarını gösterir (bkz. Koç, Türk Din Psikologları (1949-2010) Üzerine Biyografik Bir Araştırma-III adlı makalenin 'Sonuç' bölümü).

Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi” isimli teziyle doktorasını tamamlayan Özdoğan, 2007 yılında ise “İsimsiz Hayatlar: Manevi ve Psikolojik Yaklaşımla Arınma ve Öze Dönüş” isimli çalışmasıyla da doçent unvanını almıştır.

Bir din psikoloğu olarak Özdoğan’ın özel ilgi alanları ise; “(a) pastoral psikoloji, (b) parapsikoloji, (c) transpersonel psikoloji, (d) tiyatro-sinema-müzik, (e) değer odaklı din psikolojisi, (f) cinsel tercihler ve dinsel yaşam biçimleri, (g) kanserli hastaların tedavi sürecinde manevi güçlendirme, (h) ateistlerin hayatı anlamlandırılmaları ile (i) inanç, ruh sağlığı ve farkındalık” gibi konulardır.

Özdoğan, lisans düzeyinde; “(a) psikolojiye giriş ve (b) din psikolojisi” isimli derslerin yanı sıra; lisansüstü düzeyinde ise; “(a) din psikolojisi tarihi, (b) din psikolojisinde yöntemler, (c) inanç ve mutluluk, (d) din psikolojisi alanı ve konuları, (e) transpersonel psikoloji, (f) suçluluk psikolojisi ve dini değerler, (g) hastalıkların iyileşmesinde manevi değerlerin rolü, (h) dini hayatın psikolojik temelleri, (i) din psikolojisinde özgün metinler, (j) inanç ve ruh sağlığı ile (k) model olarak Hz. Muhammed” adlı dersleri vermektedir.

Çeşitli ulusal radyo ve televizyonlarda katıldığı programların yanı sıra uzmanlık alanıyla ilgili birçok konferanslar da veren Özdoğan’ın; “(a) *İsimsiz Hayatlar: Manevi ve Psikolojik Yaklaşımla Arınma ve Öze Dönüş*, Lotus Yayınevi, Ankara-2005; (b) *Mutluluğu Seçiyorum*, Özden Öze Yayınları, Ankara-2007 ve (c) *Aşkın Yanımız Maneviyat*, Özden Öze Yayınları, Ankara-2009” isimli kitapları yayınlanmıştır.

Ayrıca yayınlanmış makalelerinden bazıları ise şunlardır: “(a) ‘Dindarlıkla İlgili Bazı Faktörlerin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi’, *A.Ü.S.B.E.D.*, Ankara-1999, S. 2; (b) ‘Kendini Gerçekleştirme Açısından İnsan-Din İlişkisi’, *A.Ü.İ.F.D.*, Ankara-1998, C. 37; (c) ‘İnsan-Kutsal Kitap İlişkisi’, *A.Ü.İ.F.D.*, Ankara-1999, C. 38; (d) ‘İnsan-Peygamber İlişkisi’, *Dini Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2004, S. 19 ve (e) ‘Çocuğun Ahlâkî Gelişim Düzeyini Yükseltmeye Yönelik Bir Yöntem Önerisi’, *Değerler Eğitimi Dergisi*, İstanbul-2004, S. 5.”

Öte yandan din psikoloğu Özdoğan, Din Eğitim ve Öğretiminde Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersleri Sempozyumu’nda ‘Çocuğun Ahlâkî Gelişim Düzeyini Yükseltmeye Yönelik Bir Yöntem Önerisi (2003)’ isimli bir de bildiri sunmuştur.

Özdoğan, Arapça, İngilizce ve Osmanlıca bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi / Ankara
İş telefon: 0 312 212 68 00 / D. N. 230
E-posta : ozdogan@divinity.ankara.edu.tr

- Nuran Erdoğan Korkmaz (Arş. Gör.)

1975 Ordu / Fatsa doğumlu olan Erdoğan, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda araştırma görevlisidir. 1992 yılında Fatsa İmam-Hatip Lisesi'nden mezun olan Erdoğan, 1998 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni bitirmiştir. 2001 yılında adı geçen üniversite'de "Ebû Müslim Horasanî ve Müslimiyye Hareketi" isimli teziyle mezhepler tarihi alanında yüksek lisansını tamamlayan Erdoğan, eş zamanlı olarak Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde de "Women in Fetvas: The Directorate of Religious Affairs" isimli yüksek lisans tez çalışmasına devam etmektedir.

Öte yandan 2002 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlayan Erdoğan, aynı üniversitede, 2005 yılında "Tanrı İnancı ve Farkındalık" isimli teziyle din psikolojisi alanında ikinci yüksek lisansını tamamlamıştır. 2008 yılında 9 aylık süreyle TÜBİTAK bursiyeri olarak Texas Üniversitesi'nde Christopher G. Ellison danışmanlığında bilimsel çalışmalar yapan Erdoğan, Halen Ankara Üniversitesi'nde "Bağlanma, İnsan-Allah İlişkisi ve Psikolojik İyi Olma" isimli doktora tez çalışmalarına devam etmektedir.

Bir din psikoloğu olarak Erdoğan'ın özel ilgi alanları ise; "(a) inanç ve farkındalık, (b) din ve psikoterapi, (c) varoluşçuluk, (d) kimlik, (e) benlik kuruluşu ve (f) söylem analizi" gibi konulardır.

Aynı zamanda Türk Psikologlar Derneği üyesi olan Erdoğan'ın bilimsel aktivitelerinden bazıları ise şunlardır: "(a) 'Din Eğitim ve Öğretiminde Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersleri' konu başlıklı sempozyumda serbest tartışmacı-2002; (b) 12. Ulusal Psikoloji Kongresi'nde 'Kültürlerarası Psikolojik Yaklaşım' ve 'Gestalt Terapi' çalışma gruplarına katılım-2002; (c) 13. Ulusal Psikoloji Kongresi'nde 'İnanç ve İnançsızlığın Psikolojisi' başlıklı sözel bildiri sunumu (7-11 Eylül)-2004; (d) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ünitesi'nde 4 ay süre ile 'İletişim Becerileri' programına

katılım-2005; (e) 8 Mart Dünya Kadınlar günü için düzenlenen panelde 'Kadın Olmak ve Farkındalık' başlıklı sunum-2005".

Bunun yanı sıra Erdoğan'ın; "XIII. Ulusal Psikoloji Kongresi", A.Ü.İ.F.D., Ankara-2005, C. XLV, S. II, s. 393-397" isimli tanıtım yazısı ile "Kaygı", *Diyanet Aylık Dergisi*, Ankara-2003, S. 149" isimli popüler psikoloji yazısı yayınlanmıştır.

Erdoğan, Arapça, İngilizce, Osmanlıca ve Gürcüce bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi / Ankara

İş telefon: 0 312 212 68 00 / D. N. 310

E-posta : nuran_ed@yahoo.com

- M u a l l a Y ı l d ı z (Arş. Gör.)

1976 Sivas doğumlu olan Yıldız, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda araştırma görevlisidir. 1994 yılında Sivas İmam-Hatip Lisesi'nden mezun olan Yıldız, 2000 yılında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni bitirerek teoloji alanında lisans derecesini almıştır. Ardından 2004 yılında Cumhuriyet Üniversitesi'nde "Yıldızeli'nin Sosyo-Kültürel Dinî Yapısı: Demirözü Örneği" adlı teziyle din sosyolojisi alanında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır.

2004 yılında Muş / Bulanık'ta öğretmenliğe başlayan Yıldız, yaklaşık üç yıl kadar burada görev yaptıktan sonra Ankara'ya tayin olmuştur. 2009 yılında ise Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda araştırma görevliliği kadrosuna kurumlararası geçiş yapan Yıldız, halen adı geçen bu üniversitede din psikolojisi doktora programına devam etmektedir.

Yıldız, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi / Ankara

İş telefon: 0 312 212 68 00

E-posta : mualla_y@hotmail.com⁹

9 Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi [<http://www.divinity.ankara.edu.tr/tr>], (Temmuz-2010)

• **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi** [Erzurum] – (b)

- Faruk Karaca (Prof. Dr.)

1970 Trabzon / Tonya doğumlu olan Karaca, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda öğretim üyesidir. 1992 yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden teoloji lisans derecesini alan Karaca, aynı üniversitede 1994 yılında “*Teslimiyet Kavramının Psikolojik Tahlili*” isimli teziyle yüksek lisansını; 1997 yılında ise “*Psikolojik Açıdan Ölüm ve Dinî İnanç İlişkisi*” adlı teziyle de doktorasını tamamlamıştır. Yine adı geçen üniversitede 2002 yılında “*Psiko-Sosyal Açıdan Yabancılaşma ve Dinî Hayat*” adlı araştırmasıyla doçent olan Karaca, 2007 yılında ise “*Dinî Gelişim Teorileri*” isimli çalışmasıyla da profesör unvanını almıştır.

2007 yılından bu yana Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Başkanlığı görevini de yürüten Karaca, lisans düzeyinde; “(a) psikolojiye giriş, (b) din psikolojisi, (c) sosyal psikoloji, (d) psikanaliz ve din, (e) çocuk ve ergen psikolojisi, (f) rehberlik ile (g) öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme” isimli derslerin yanı sıra lisansüstü düzeyinde ise; “(a) din psikolojisine giriş, (b) dinî gelişim psikolojisi, (c) ruh sağlığı ve din, (d) din psikolojisinde çağdaş yaklaşımlar, (e) ölüm psikolojisi ve (f) dinî gelişim teorileri” adlı dersleri vermektedir.

Uzmanlık alanıyla ilgili çok sayıda seminer ve konferanslar veren Karaca'nın; “(a) *Ölüm Psikolojisi*, Beyan Yayınları, İstanbul-2000; (b) *Psiko-Sosyal Açıdan Yabancılaşma ve Dini Hayat: Dinsel Yabancılaşmaya Psikolojik Yaklaşımlar*, Bil Yayınları, İstanbul-2001 ve (c) *Dinî Gelişim Teorileri*, D.E.M. Yayınları, İstanbul-2007” isimli yayınlanan kitaplarının yanı sıra; “(a) *Dinî Gelişim Psikolojisi* ve (b) *Kuzey Kıbrıs'ta Psiko-Sosyal ve Dinî Hayat*” adlı yayın aşamasında bulunan çalışmaları vardır.

Din psikoloğu Karaca'nın ayrıca yayınlanmış makalelerinden bazıları ise şunlardır: “(a) ‘İnsanın Bazı Günü ve Duygularının İslamî Açıdan Değerlendirilmesi’, *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum-1997, S. 1, s. 193-207; (b) ‘Ölümlle İlgili Davranış Örüntüleri Açısından Modern Batı ve Türk İslâm Kültürü’, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum, S. 12, s. 65-76; (c) ‘Dilimizde Dinî İnanç İfade Eden Bazı Kavramlar’, *A.Ü.İ.F.D.*, Erzurum, S. 14, s. 227-243; (d) ‘Dini

Pratikler, Nefs Muhasebesi ve Allah Şuuru', *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum, S. 4, s. 113-121; (e) 'Savunma Mekanizmalarına Atıfta Bulunan Atasözleri Işığında Dinî ve Kültürel Psikoloji İle İlgili Bazı Tespitler', *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara, C. 13, S. 1, s. 119-125; (f) 'Ölüm Psikolojisiyle İlgili Türkçe Literatür Üzerine', *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Samsun-2001, [www.dinbilimleri.com], S. 2; (g) 'Din Psikolojisinde Metot Sorunu ve Bir Dindarlık Ölçeğinin Türk Toplumuna Standardizasyonu', *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum, C. 2, S. 4, s. 187-202; (h) 'Dindarlığın Fonksiyonelliği Üzerine', *Dini Araştırmalar Dergisi*, Ankara, C. 6, S. 16, s. 75-86; (i) 'Mezar Taşlarına Yansıyan Şekliyle Türk Kültüründe Ölüm ve Hayatla İlgili Bazı Değerlendirmeler', *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara, C. 14, S. 3-4, s. 501-512; (j) 'Heteredoks İnanç ve Davranışlar Ölçeği Üzerine Bir Deneme', *A.Ü.İ.F.D.*, Erzurum, S. 15, s. 145-168; (k) 'Çağdaş Dünyada Tanrı-İnsan-Madde İlişkileri ve Ruh Sağlığı', *Atatürk Üniversitesi Cumhuriyetin 80. Kuruluş Yıldönümüne Armağan*, s. 15-19; (l) 'İsmail Hakkı Aydın'ın Şiirlerinde Allah-Alem-İnsan ve Aşk Psikolojisi', *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum-2004, S. 21, s. 101-118; (m) 'On Liberation from Death Fear Together with Ibn Sina', *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum-2006, s. 75-82; (n) 'Kader Algısı-Ruh Sağlığı İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Araştırma', *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2006, C. 18, S. 5, s. 479-489; (o) 'Violence and Religion from the Psycho-Social Perspective', *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum-2007, S. 30; (p) 'İbn Sina ve Gazali İle Ölüm Korkusundan Kurtuluş Üzerine', *Felsefe Dünyası*, Ankara-2006, S. 43, s. 14-24".

Öte yandan Karaca'nın ulusal ve uluslararası sempozyumlarda sunduğu; "(a) 'Modern Thanatological Researches and Avicenna', 3rd Global Conference: Making Sense Of: Dying and Death, (2-4 December 2004), Vienna, Austria; (b) 'Mezarlık Kültürü ve Atasözleri Işığında Türk Kültüründe Ölüm', Türk Kültüründe Ölüm Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (25-26 Kasım 2004), İstanbul; (c) 'Trabzon ve Rize Yörelerinde Mezar Taşlarına Yansıyan Ölüm Temaları ve Modern Batı Kültürüyle Mukayesesi', Karadeniz Tarihi Sempozyumu, (25-26 Mayıs 2005), Trabzon; (d) 'Modernleşmenin Aile Kurumu Üzerindeki Etkileri Üzerine', III. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu, (5-9 Haziran 2005), Celalabad, Kırgızistan; (e) 'Mezar Taşlarına Yansıyan Şekliyle Kuzey Kıbrıs'ta Ölüm Kültürü', Uluslararası Türklük Bilgisi Sempozyumu, (25-27 Mayıs 2007); (f) 'Gençlik ve Dinsel Yabancılaşma', İSAV, Gençlik ve Eğitimi-II / Tartışmalı İlimi Toplantı, (18-20 Nisan 2003), Bursa; (g) 'Bilişsel

ve Ruhsal Gelişim Teorilerine Eleştirel Bir Bakış', Çocuk Sorunları ve İslam Sempozyumu, (30 Eylül-02 Kasım 2005), Rize ile (h) 'Nurettin Topçu ve Din Psikolojisine Katkıları', Türk-İslam Düşünce Tarihinde Erzurum Sempozyumu, (26-28 Haziran 2006), Erzurum" isimli bildirileri vardır.

Karaca, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi / (25240)

Erzurum

İş telefon: 0 442 231 21 34

E-posta : fkaraca@atauni.edu.tr¹⁰

• **Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi [Sivas]-(c)**

- Ü z e y r O k (Doç. Dr.)

1971 Tirebolu doğumlu olan Ok, Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü öğretim üyesidir. İlkokulu Tirebolu'da bitiren Ok, orta ve lise öğrenimine ise İstanbul'da devam etmiştir. 1994 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olan Ok, 1997 yılında da aynı üniversitede "*Dinsel Danışmanlığın Teorik Çatısı*" adlı teziyle yüksek lisansını tamamlamıştır. 1995 yılında Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde, din psikolojisi alanında araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlayan Ok, 1998 yılında doktora eğitimi için gittiği İngiltere'deki University of Birmingham'da, "*Challenges of Studying Religion at University Level: An Inquiry into Stress Experienced by Turkish Muslim Theology Students in Their Thinking About Religion*" adlı tezini tamamlayarak 2002 yılında bilim doktoru unvanını almıştır. Türkiye'ye döndükten sonra yardımcı doçent unvanıyla Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'da öğretim üyesi olarak çalışmaya başlayan Ok, 2008 yılında "*İnanç Psikolojisi: Hayatı Anlamlandırma Biçiminin Yaşam Boyu Gelişimi*" isimli çalışmasıyla da doçent unvanını almıştır.

Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D. öğretim üyesi iken, 2009 yılında aynı üniversitenin Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü'ne, bölüm başkanı olarak geçen Ok'un, çeşitli ulusal ve uluslararası bilimsel

10 Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi [<http://fakulteler.atauni.edu.tr/ilahiyat/>], (Temmuz-2010)

dergilerde, başta 'dinsel stres, dinsel şüphe ve inanç gelişimi' konuları olmak üzere din psikolojisi alanında birçok makaleleri yayınlanmıştır.

Bir din psikoloğu olarak Ok, genel anlamda inanç/dinsel davranış değişkenleri ile psikoloji değişkenleri arasındaki ilişkiyi irdeleyen dinsel davranışın psikolojisiyle ilgilenmektedir. Bu bağlamda Ok'un özel ilgi alanları ise; "(a) değerler, (b) kalıp yargılar ve önyargı, (c) kişilik, (d) psikolojik iyi olma, (e) bilişsel ve ahlâkî gelişim, (f) bilişsel çelişkiler, (g) psikolojik danışmanlık, (h) sosyo-kültürel aktivite kuramı, (i) dışlayıcılık ve ötekileştirme, (j) köktencilik, (k) açık fikirli ve tutucu dindarlık, (l) dinsel tutum ve davranışlar, (m) dinsel dönüşüm, (n) dinden dönüşüm, (o) dogmatizm, (p) dinsel arayış, (r) dinsel çelişki, (s) inanç gelişimi kuramı, (t) dindar danışmanlarla danışmanlık ve (u) dinsel etki" gibi konulardır.

Batı tecrübesine sahip bir din psikoloğu olan Ok, lisans düzeyinde; "(a) psikolojiye giriş, (b) din psikolojisi ve (c) dinsel ortamlarda psikolojik danışmanlık" isimli derslerin yanı sıra lisansüstü düzeyinde ise; "(a) sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri-ı: araştırma tasarımı ve proje geliştirme, (b) sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri-ıı: anket/ölçek hazırlama-uygulama-analiz, (c) gelişim psikolojisi ve inanç gelişimi ile (d) din psikolojisinde başlıca teoriler ve anahtar kavramlar" adlı dersleri vermektedir.

Uzmanlık alanıyla ilgili çok sayıda seminer ve konferanslar da veren Ok'un; "(a) *İnanç Psikolojisi: Hayatı Anlamlandırma Biçiminin Yaşam Boyu Gelişimi*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara-2007 ve (b) 'İnanç Bakım ve Danışmanlığı: Bir Model Geliştirme Denemesi', *Manevi Sosyal Hizmetler* (içinde), [Ed. A. Seyyar], Rağbet Yayınları, İstanbul-2008, s. 103-140" isimli kitapları yayınlanmıştır.

Öte yandan Ok'un uluslararası düzeyde yayınlanmış; "(a) 'Stress and Well-being Among Muslim Clergy in Turkey', *Archive for Psychology of Religion*, 2009, C. 31, s. 151-176 ve (b) 'Handling Doubt in Teaching Religion: A Turkish Case Study', *Teaching Theology and Religion*, 2004, C. 7, S. 3, s. 201-212" başlıklı makaleleri de bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra ulusal düzeydeki yayınlanmış telif ve çeviri makalelerinden bazıları da şunlardır: "(a) 'Faith Development and Perception of Diversity Among Muslims in Turkey: Construction and Initial Test of a Measure for Religious Diversity in Islam', *Dinbilimleri Dergisi*, Samsun-2007, C. 6, S. 3, s. 199-225; (b) 'Türkiye'de Din Psikolojisi: Neredeyiz ve Nereye Gidebiliriz?', *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2006, C. 19, S. 3, s. 441-456; (c) 'Dini Düşüncede Yaşanan Stresin (Şüphe,

Uyumsuzluk, Çelişki vb.) Boyutları', *Dini Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2005, C. 8, S. 22, s. 11-40; (d) 'Bir Aktivite Sistemi Olarak İnanç: İnanç Gelişimine Sosyo-Kültürel Bir Yaklaşım', *Dinbilimleri Dergisi*, Samsun-2005, C. 5, S. 4, s. 111-135; (e) 'Kur'an Okumanın Metalinguistik Yapısı: Bir Sosyo-Kültürel Aktivite Yaklaşımı', *İslamiyat Dergisi*, Ankara-2004, C. 6, S. 4, s. 151-170; (f) 'Din Bilimleri Araştırmalarında Bakış Açıları Üzerine', *C.Ü.İ.F.D.*, Sivas-1998, C. 2, s. 485-498; (g) 'Seküler Psikoterapistler ve Dindar Danışanlar: Mesleki Mülâhazalar ve Öneriler', (V. Genia'dan çeviri), *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara-1999, C. 12, S. 1, s. 78-83; (h) 'James Bisset Pratt'in Din Psikolojisi Adlı Makalesinin Çevirisi ve Bir Değerlendirme', *C.Ü.İ.F.D.*, Sivas-1996, C. 1, s. 267-278".

Ayrıca din psikoloğu Ok'un uluslararası sempozyumlarda sunduğu; "(a) 'Human Rights and Religiosity: A Turkish Secondary School Sample', Conference for Human Rights and Religion, (9-11 October 2008), Radboud University, Nijmegen; (b) 'Faith Schemas: Construction and Some Descriptive Characteristics of a Set of Quantitative Measures for an Islamic Version of Faith Styles', Public Significance of Religion, ISERT, (12 Mart 2008), Wurzburg; (c) 'Faith Development and Perception of Diversity: Implications for Religious Education', International Seminar on Religious Education and Values-XV, (30 Temmuz-4 Ağustos 2006), Driebergen; (d) 'Faith as an Activity System: When Fowler Meets Vygotsky', International Symposium on Values and Education, (26-28 Kasım 2004), İstanbul; (e) 'Drawing a Non-Confessional Boundary for Interfaith Dialogue: A Faith Development Theory Approach', Parliament of World's Religions, Forum Barcelona 2004, (12 July 2004)" isimli bildirilerinin yanı sıra; "İnanç Bakım ve Danışmanlığı: Bir Model Geliştirme Denemesi", I. Din Hizmetleri Sempozyumu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara-Kızılcahamam, (3-4 Kasım 2007)" adlı bir de ulusal sempozyum da sunduğu bildirisi vardır.

Ok, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi

Psikoloji Bölümü / (58140) Sivas

İş telefon: 0 346 219 10 10 / D.N. 1843

E-posta : uok@cumhuriyet.edu.tr¹¹

11 Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi [<http://fenedebiyat.cumhuriyet.edu.tr/bolumlerhtm/tr>]; Ayrıca din psikoloğu Üzeyir Ok'un Cumhuriyet

• **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi**

[Çanakkale] – (d)

- H a s a n K a p l a n (Yrd. Doç. Dr.)

1970 Kars doğumlu olan Kaplan, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda öğretim üyesidir. 1993 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden teoloji alanında lisans derecesi alan Kaplan, 1996 yılında lisansüstü eğitimi için gittiği A.B.D.'deki Fordham University'de 1998 yılında “*Religious Birth of the Person*” adlı teziyle yüksek lisansını tamamlamıştır. Ardından 2001 yılında Syracuse University'de ikinci yüksek lisansını bitiren Kaplan, yine adı geçen üniversitede 2005 yılında “*Relationship Between Religion and Identity Development: A Study of Second Generation American Muslim Adolescents*” isimli teziyle doktorasını tamamlamıştır.

Bir din psikoloğu olarak Kaplan'ın özel ilgi alanları ise; “(a) gelişim psikolojisi, (b) sosyal psikoloji, (c) inanç psikolojisi, (d) psikanaliz, (e) psikoterapi, (f) kimlik ve kişilik ile (g) müslüman diaspora” gibi konulardır. Öte yandan Kaplan; “(a) International Association of Psychology of Religion; (b) American Academy of Religion-AAR; (c) Phi Beta Delta, International Honor Society ile (d) Theta Alpha Kappa, Religion Honor Society” gibi uluslararası bilimsel ve mesleki kuruluşlara üyedir.

Batı tecrübesine sahip bir din psikoloğu olan Kaplan, lisans düzeyinde; “(a) psikolojiye giriş ve (b) din psikolojisi” isimli derslerin yanı sıra; lisansüstü düzeyinde ise: “(a) sosyal psikoloji” adlı bir ders vermektedir.

Uzmanlık alanıyla ilgili çok sayıda seminer ve konferanslar veren Kaplan'ın “*Psychology of New Muslim Identity in America*, VDM Verlag-2009” isimli bir kitabının yanı sıra; “Muslims in America and the Question of Identity: Between Ethnic Heritage, Islamic Values, and the American Way”, *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum-2007, C. 11, S. 32” isimli bir de makalesi yayınlanmıştır.

Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden ayrılmasıyla, adı geçen fakülteye yerine araştırma görevlisi olarak, din psikoloğu Beyazıt Yaşar Seyhan atanmıştır. Bkz. Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi [http://www.cumhuriyet.edu.tr/akademik/fak_ilahiyat/index.htm], (Temmuz-2010)

Öte yandan Kaplan'ın sunduğu birçok ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongre bildirimleri de vardır. Bunlardan; "Değişen Dünyada Din Hizmetleri: Bir Kimlik Sorgulaması', I. Din Hizmetleri Sempozyumu, Diyanet İşleri Başkanlığı, (3-4 Kasım), Ankara-2007" isimli ulusal sempozyum da sunduğu bildirisinin yanı sıra uluslararası kongre, sempozyum ve panel gibi bilimsel toplantılarda sunduğu bildirimleri ise şunlardır: "(a) 'Young Man Leonardo: Identity Study of a Run Away Artist', International Conference: Personality and Religion, Warsaw, (24-26 October), Poland-2007; (b) 'Presentation of Empirical Research About Human Rights and Religion in Turkey', Religion and Human Rights Conference, (9-11 October), Nijmegen, Netherland-2008; (c) 'Ethnicity, Religiosity, and Identity Development Among Second-Generation Muslim-Americans', Poster Presented at Society for Research in Child Development Biennial Conference-SRCD, (April), Atlanta-2005; (d) 'Muslim Immigrants and Question of Identity' American Academy of Religion, Eastern International Division Meeting, Saint Paul University, (April), Ottawa-2002; (e) 'Coping with Religion: The Case of the Turkish Earthquake', International Association of Psychology of Religion, Annual Meeting at Amsterdam, (September), Netherlands-2001; (f) 'Post Earthquake Religious Phenomena and its Psychoanalytic Interpretation', Religious Studies and Cultural Engagement Syracuse University Department of Religion, 1st Annual Alumni and Graduate Student Conference, (18-20 February), Syracuse-2000; (g) 'The Secular Spirit of Islam', American Academy of Religion, Eastern International Division Meeting, Syracuse University, (April), Syracuse NY-2000".

Kaplan, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Arapça bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi - Çanakkale

İş telefon: 0 286 218 00 18 / D. N. 1446

E-posta : htkaplan@gmail.com

- Abdulvahit Sezen (Dr.)

1975 Adana / Kozan doğumlu olan Sezen, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda araştırma görevlisidir. İlk ve ortaöğrenimini Kozan'da tamamlayan Sezen, 1998 yılında Ankara Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi'nden mezun olmuştur. 2002 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde "Dinin Önyargılar Üzerindeki Çift Yönlü Etkileri" isimli teziyle yüksek lisansını bitiren Sezen, yine aynı üniversitede 2008 yılında ise "Üniversite Öğrencileri Örneğinde İman Gelişimi ve Dinsel Fundamentalizm Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Çalışma" isimli teziyle de doktorasını tamamlamıştır.

Bir din psikoloğu olarak Sezen'in; "(a) 'Türkiye'de Din Psikolojisi Alanında Lisansüstü Tezler (1963-2008) Üzerine Bibliyografik Bir Çalışma', *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Samsun-2008, C. 8, S. 2, s. 147-178 [İlker Yenen ile birlikte]; (b) 'İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinde Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Akademik Güdülenmeler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi', *D.E.Ü.İ.F.D.*, İzmir-2007, S. 25, s. 213-239 [M. Yıldız & İ. Yenen ile birlikte] ve (c) 'Tanrı Temsilinin Oluşumu', (C. Ellis Nelson'dan çeviri), *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Samsun-2009, C. 9, S. 2, s. 215-234" isimli yayınlanmış telif ve çeviri makaleleri bulunmaktadır.

Sezen, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi -
Çanakkale
İş telefon: 0 286 218 00 18
E-posta : abdulvahidsezen@comu.edu.tr¹²

• **Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi [Adana] – (e)**

- H a s a n K a y ı k l ı k (Prof. Dr.)

1964 Adana / Kadiri doğumlu olan Kayıklık, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda öğretim üyesidir. 1988 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden teoloji alanında lisans derecesi alan Kayıklık, Erciyes Üniversitesi'nde 1994 yılında "Kur'an'ın Işığında İnanan İnsanın Duasına Psikolojik Bir Yaklaşım" isimli teziyle yüksek lisansını bitirmiştir. Daha sonra 2000 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde, "Dinî Yaşayış Biçimleri: Psikolojik Temelleri Açısından Bir Değerlendirme" adlı teziyle de doktorasını tamamlayan Kayıklık, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde aynı yıl yardımcı doçent unvanı almıştır.

2004 yılında ise “Orta Yaş ve Yaşlılıkta Dinsel Eğilimler” isimli çalışmasıyla doçent olan Kayıklık, 2009 yılında “Tasavvuf Psikolojisi” adlı çalışmasıyla da profesör unvanını almıştır.

Bir din psikoloğu olarak Kayıklık, lisans düzeyinde; “(a) psikolojiye giriş, (b) din psikolojisi, (c) sosyal bilimler metodolojisi ve (d) rehberlik” isimli dersleri vermektedir.

Çeşitli ulusal radyo ve televizyon programlarının yanı sıra, uzmanlık alanıyla ilgili birçok konferanslar da veren Kayıklık’ın; “(a) Orta Yaş ve Yaşlılıkta Dinsel Eğilimler, Baki Kitabevi, Adana-2003; (b) ‘Değişen Dünyada Birey, Din ve Dindarlık’, *Dindarlığın Sosyo-Psikolojisi* (içinde), [Ed. Ünver Günay & Celalettin Çelik], Karahan Kitabevi, Adana-2006, s. 157-174 ile (c) *Tasavvuf Psikolojisi*, Akçağ Yayınları, Ankara-2009” isimli kitapları yayınlanmıştır.

Öte yandan Kayıklık’ın ulusal dergilerde yayınlanmış makalelerinden bazıları ise şunlardır: “(a) ‘Çeşitli Meslek Gruplarında Dinsel Eğilim İle Hoşgörüsüzlük Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma’, *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2001, C. 1, S. 1; (b) ‘Kur’an’daki Dualar Üzerine Psikolojik Bir Değerlendirme’, *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2001, C. 1, S. 1; (c) ‘Bireysel Dindarlığın Psikolojik Kaynakları’, *Dinî Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2002, C. 5, S. 13; (d) ‘Gazali’de Dinsel Yaşayışın Evrimi’, *Dinî Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2002, C. 5, S. 14; (e) ‘Allport’a Göre Dinî Yaşayışa Gelişimsel Bir Açılım’, *Dinî Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2003, C. 5, S. 15; (f) ‘İçerik ve Kazanım Açısından Din Psikolojisi’, *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2001, C. 3, S. 1; (g) ‘Dinsel Eğilim, Önyargı ve Hoşgörüsüzlük Arasındaki İlişkiler Üzerine Psikolojik Bir Araştırma’, *Ç.Ü.S.B.E.D.*, Adana-2005, C. 14, S. 1; (h) ‘Gençlerde Dinsel Hayatın Ötekine Yönelik Tutumlara Etkisi: Çukurova Üniversitesi Örneği’, *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2005, C. 5, S. 1; (i) ‘Ruh Sağlığı Bağlamında Dindarlığın Özsaygı ve Kaygı İle İlişkisi: Çukurova Üniversitesi Örneği’, *Değerler Eğitimi Dergisi*, İstanbul-2005, C. 3, S.9; (j) ‘Psikolojik Açından İnanç, İman, Şüphe’, *A.Ü.İ.F.D.*, Ankara-2006, C. 46, S. 1; (k) ‘Bireysel Yaşamda Dinsel Değişim’, *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2005, C. 5, S. 2; (l) ‘Bireysel Dindarlığın Boyutları ve İnanç-Davranış Etkileşimi’, *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2006, C. 19, S. 3”.

Öte yandan din psikoloğu Kayıklık’ın, “Din Görevlilerinde Yaşamdan Memnuniyet ve Meslekî Doyum”, I. Din Hizmetleri Sempozyumu, (3-4 Kasım), Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara-2007” isimli bir de ulusal sempozyumda sunduğu bildirisi vardır.

Kayıklık, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Balcalı Kampüsü / Adana
İş telefon: 0 322 338 72 16
E-posta : hkayiklik@cu.edu.tr

- A s ı m Y a p ı c ı (Doç. Dr.)

1966 Kayseri / Develi doğumlu olan Yapıcı, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda öğretim üyesidir. İlk ve orta öğrenimini Kayseri ve Ankara'da bitiren Yapıcı, 1989 yılında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden teoloji alanında lisans derecesi almıştır. 1989-1995 yılları arasında Malatya / Pütürge'de öğretmenlik ve idarecilik yapan Yapıcı, 1995 yılında Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde, din psikolojisi alanında araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. Erciyes Üniversitesi'nde 1996 yılında, "*Dinî Yaşayışta Tövbe ve Din-Psikolojik Bir Yaklaşım*" isimli teziyle yüksek lisansını bitiren Yapıcı, yine aynı üniversitede 2002 yılında ise, "*Gençlerde Dinî Kalıp Yargıları: Sosyal Psikolojik Bir Araştırma*" adlı teziyle de doktora eğitimini tamamlamıştır. Çukurova Üniversitesi'nde 2003 yılında yardımcı doçent olan Yapıcı, 2008 yılında ise "*Ruh Sağlığı ve Din: Psiko-Sosyal Uyum ve Dindarlık*" isimli çalışmasıyla da doçent unvanını almıştır.

Bir din psikoloğu olarak Yapıcı'nın; "(a) *İslam'da Tövbe ve Dinî Yaşayıştaki Rolü*, Beyan Yayınları, İstanbul-1997; (b) *Din, Kimlik ve Önyargı: Biz ve Onlar*, Karahan Yayınları, Adana-2004; (c) *Ruh Sağlığı ve Din: Psiko-Sosyal Uyum ve Dindarlık*, Karahan Yayınları, Adana-2007 ile (d) 'Algısal Açıdan Müslüman Kimliği ve Dindarlık', *Dindarlığın Sosyo-Psikolojisi* (içinde), [Ed. Ünver Günay & Celalettin Çelik], Karahan Kitabevi, Adana-2006, s. 207-258" isimli kitapları yayınlanmıştır.

Yapıcı'nın yayınlanmış makalelerinden bazıları ise şunlardır: "(a) 'Allah ve Kutsal Kavramlarının Çağrıştırdıkları Anlamlara Sosyo-Psikolojik Bir Bakış: Çukurova Üniversitesi Örneği', *Değerler Eğitimi Dergisi*, İstanbul-2004, C. 2, S. 7-8, s. 169-206; (b) 'Müslümanlıktan Hıristiyanlığa Geçişin Sebepleri Üzerine Sosyo-Psikolojik Bir İnceleme', *İslamî Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2007, C. 20, S. 2, s. 121-138; (c) 'Dinî

Yaşayışın Farklı Görüntüleri ve Dogmatik Dindarlık', *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2002, C. 2, S. 2, s. 75-115; (d) 'Güdü ve İçerik Açısından Çocuk Duaları ve Dualara Yansıyan Sorunlar', *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2005, C. 5, S. 2, s. 57-93; (e) 'Yeni Bir Dindarlık Ölçeği ve Üniversiteli Gençlerin Dinin Etkisini Hissetme Düzeyi: Çukurova Üniversitesi Örneği', *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2006, C. 6, S. 1, s. 65-117; (f) 'Din Bilimleri Alanında Yapılan Empirik Çalışmalarda Karşılaşılan Metodolojik Bir Problem: Ölçek mi Olguyu, Olgu mu Ölçeği Oluşturmakta?', *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2004, C. 4, S. 1, s. 85-118; (g) 'Fiziksel ve Sosyal Hadiselere Sebep Atfetmede Dinin Rolü', *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2003, C. 3, S. 1, s. 127-165; (h) 'Alevî ve Sünnî Grupların Birbirlerine Yönelik Tutumlarını Belirleyen Faktörler Üzerine Sosyo-Psikolojik Bir Değerlendirme', *Tabula Rasa Dergisi*, Isparta-2002, C. 4, S. 10, s. 157-181; (i) 'Dinsel Eğilimle Ön Yargı ve Hoşgörüsüzlük Arasındaki İlişkiler Üzerine Psikolojik Bir Araştırma', (Hasan Kayıklık ile birlikte), *Ç.Ü.S.B.E.D.*, Adana-2005, C. 14, S. 1, s. 413-426; (j) 'Gençlerde Dinsel Hayatın Ötekine Yönelik Tutumlara Etkisi: Çukurova Üniversitesi Örneği', (Hasan Kayıklık ile birlikte), *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2005, C. 5, S. 1, s. 5-38; (k) 'İlköğretim Okullarındaki DKAB Dersleri İçin Öğretmen Yetiştirilmesi ve Eğitim Fakülteleri: Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği' (Z. Salih Zengin ile birlikte), *Değerler Eğitimi Dergisi*, İstanbul-2006, C. 4, S. 11, s. 127-154; (l) 'İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Dinin Etkisini Hissetme Düzeyleriyle Psiko-Sosyal Uyumları Arasındaki İlişki', (Z. Salih Zengin ile birlikte), *Ç.Ü.İ.F.D.*, Adana-2003, C. 3, S. 2, s. 65-127; (m) 'İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer Tercih Sıralamaları Üzerine Psikolojik Bir Araştırma: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği', (Z. Salih Zengin ile birlikte), *Değerler Eğitimi Dergisi*, İstanbul-2002, C. 1, S. 4, s. 173-206; (n) 'Ötekini Algılama Bağlamında Dini Gruplararası İlişkiler', (Kadir Albayrak ile birlikte), *Dini Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2002, C. 5, S. 14, s. 35-60; (o) 'Küreselleşme Sürecinin Dinî Kimliklere Etkisi: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme', (Münir Yıldırım ile birlikte), *Dini Araştırmalar Dergisi*, Ankara-2003, C. 6, S. 17, s. 117-138; (p) 'Ruh Sağlığı Bağlamında Dindarlığın Öz Saygı ve Kaygı İle İlişkisi: Çukurova Üniversitesi Örneği', (Hasan Kayıklık ile birlikte), *Değerler Eğitimi Dergisi*, İstanbul-2005, C. 3, S. 9, s. 177-206".

Öte yandan Yapıcı'nın sunduğu birçok ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongre bildirimlerinden bazıları ise şunlardır: "(a) 'Ülkemizde Mezheplerarası Ayrımcılığa Sosyo-Psikolojik Bir Yaklaşım', 10. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi, (5-7 Haziran), A. Ü. Tıp Fakültesi, Ankara-2003; (b) 'Dindarlıkla Ön Yargılı Olma

Arasındaki İlişki Üzerine Bir Değerlendirme: Çukurova Üniversitesi Örneği', XIII. Ulusal Psikoloji Kongresi, Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü, İstanbul-2004; (c) 'Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Din ve Kadın: Dinde Kadının Statüsü ve Dindarların Kadın Tasavvuru', II. Kadın Ruh Sağlığı Kongresi, (8-11 Mart), Grand Cevahir Convention Center, İstanbul-2006; (d) 'Türk Gençliğinin Anlam Dünyasında Dinin Yeri', Seküler Toplumlar ve Laik Devletlerde Din Eğitimi: Türkiye ve Almanya Örnekleri, (6-8 Kasım), Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü, İstanbul-2008; (e) 'Modernleşme Sekülerleşme Sürecinde Türk Gençliğinde Dini Hayat: Meta Analitik Bir Değerlendirme', Uluslararası Günümüz Türkiye'sinde İslam Sempozyumu, (8-9 Ekim), Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kayseri-2009".

Yapıcı, Fransızca, Arapça ve İngilizce bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Balcalı Kampüsü / Adana
İş telefon: 0 322 338 69 72
E-posta : asimyapici@cu.edu.tr

- Nesibe Esen (Arş. Gör.)

1983 Niğde doğumlu olan Esen, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi A.B.D.'nda araştırma görevlisidir. İlköğrenimini 1994 yılında Niğde'de bitiren Esen, ortaöğrenimini de 2000 yılında Niğde İmam Hatip Lisesi'nde tamamlamıştır. Ardından 2005 yılında Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden lisans derecesi alan Esen, 2009 yılında yine bu adı geçen üniversitede, "*Necip Fazıl Kısakürek'te Dini Hayat*" isimli teziyle yüksek lisansını bitirmiştir. Esen, akademik yaşamına 2009 yılında adı geçen bu fakültenin Din Psikolojisi A.B.D.'nda araştırma görevlisi olarak devam etmektedir.

Esen, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

İletişim bilgileri:

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Balcalı Kampüsü / Adana
İş telefon: 0 322 338 69 72
E-posta : nesibesen51@hotmail.com¹³

13 Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi [<http://ilahiyat.cukurova.edu.tr/>], (Temmuz-2010)

KAYNAKÇA

- Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi
[<http://www.divinity.ankara.edu.tr/tr>], (Temmuz-2010).
- Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi
[<http://fakulteler.atauni.edu.tr/ilahiyat/>], (Temmuz-2010).
- Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi
[<http://fenedebiyat.cumhuriyet.edu.tr/bolumler.htm/tr>], (Temmuz-2010).
- Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi
[http://www.cumhuriyet.edu.tr/akademik/fak_ilahiyat/index.htm], (Temmuz-2010).
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi
[<http://ilahiyat.comu.edu.tr/>], (Temmuz-2010).
- Çapcıoğlu, İhsan; "Türkiye' de Akademisyen Din Sosyologları Bibliyografyası", A.Ü.İ.F.D., Ankara-2003, C. XLIV, S. 2, s. 207-255.
- Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Resmi Web Sitesi
[<http://ilahiyat.cukurova.edu.tr/>], (Temmuz-2010).
- Koç, Mustafa, "Türk Din Psikologları (1949-2010) Üzerine Biyografik Bir Araştırma-II-III", E.A.Ü.İ.F.D., Erzurum-201X, [yayın sırasında]
- Manevi Sosyal Hizmet Web Sitesi [<http://www.manevisosyalhizmet.com>], (Temmuz-2010).
- Ok, Üzeyir; "Türkiye'de Din Psikolojisi: Neredeyiz ve Nereye Gidebiliriz?", İslami Araştırmalar Dergisi, Ankara-2006, C. 19, S. 3, s. 441-456.
- Paloutzian, Raymond F.; Invitation to the Psychology of Religion, Allyn & Bacon Company, 2. Edition, Boston-1996.
- Thouless, Robert H.; An Introduction to the Psychology of Religion, Cambridge University Press, 3. Edition, Cambridge-1971.
- Yavuz, Kerim; "Din Psikolojisinde Metod Meselesi ve Yeni Gelişmeler", E.A.Ü.İ.F.D., Erzurum-1986, S. 7, s. 153-185.
- Yenen, İlker; "I. Din Psikolojisi Anabilim Dalı Öğretim Elemanları Koordinasyon Toplantısı / İstanbul", D.E.Ü.İ.F.D., İzmir-2008, S. 28, s. 327-340.
- Yenen, İlker; "Din Psikolojisi Alanında Türkiye'de Yapılan Bilimsel Faaliyetler Hakkında Bir Değerlendirme", Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi, İstanbul-2009, C. 1, S. 1, s. 319-336.